

לכבוד

תנ"צ אילת אלישר

היועצת המשפטית

משטרת ישראל

באמצעות דוא"ל

הנדון: שימוש בטלפונים אישיים בפעולות שיטור ואכיפה

עמותת פרטיות ישראל (ע"ר) פונה אליך בעניין איסוף מידע אישי על אודות אזרחים ואזרחיות באמצעות טלפונים אישיים של שוטרים במסגרת ביצוע תפקידם, ובעניין מאגר המידע שנוצר אגב פעילות זו. אנו מבקשים כי המשטרה תרענן את הנחיותיה לשוטרים בשטח בקשר לאיסוף מידע אישי על מפגינים - דבר שמתר רק בהתקיים חשד סביר לעבירה, וכן, לרענן את הנחיות בקשר לאיסוף מידע באמצעות טלפונים אישיים של שוטרים.

1. **פרטיות ישראל** היא עמותה רשומה, הפועלת במטרה לשמור ולקדם את הזכות לפרטיות בישראל. עם מייסדי העמותה נמנים מיטב המומחים בארץ בתחום הפרטיות. העמותה פועלת בהיבטים מגוונים ובהם קידום מהלכים להתאמת החקיקה לאתגרי הפרטיות של המאה ה-21, נקיטת צעדים משפטיים לצורך שמירה והגנה על הזכות לפרטיות, עידוד וקידום יוזמות טכנולוגיות המקדמות שילוב של פרטיות וחדשנות (Privacy by Design ו-Privacy Enhancing Technologies) והגברת המודעות לחשיבות הזכות לפרטיות בקרב הציבור הרחב בכלל והצעירים בפרט.

2. קיבלנו פניות רבות בדבר איסוף פרטים אישיים מאזרחים שמשתתפים בהפגנות ורישומם במאגרים המשטרתיים וכן איסוף מידע אישי על-ידי שוטרים באמצעות הטלפונים האישיים שלהם במהלך פעולות שיטור - לרבות צילום תעודות זהות, תיעוד פעולות אכיפה ושיתוף תמונות עם מידע מזהה באפליקציה מסחרית, "וואטסאפ". בנוסף לפניות לעיל, נחשפנו לאחרונה לתיעוד נרחב ברשתות החברתיות של שוטרים שמשתמשים בטלפון הנייד (כנראה הפרטי) שלהם לצורך ביצוע תפקידם.

3. כידוע, הפרטיות היא זכות יסוד חוקתית בשיטה המשפטית בישראל. הזכות לפרטיות מעוגנת בסעיף 7 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ולפיכך היא בעלת מעמד חוקתי על-חוקי. בית המשפט העליון הגדירה "אחת החירויות המעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי" (בג"ץ 2109/20, 2135/20, 2141/20, 2187/20 **בן מאיר ואח' נ' ראש הממשלה ואח'** (26.4.2020)). חוק הגנת הפרטיות ותקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017 ("**החוק**" ו-"**התקנות**", בהתאמה) מסדירים באופן פרטני את המסגרת המשפטית לאופן איסוף ושמירת מידע אישי.

4. תיעוד של משתתפים בהפגנות שיש לגביהם חשד סביר לביצוע עבירה, פוגע בזכותם לאנונימיות ומשכך גם בזכותם לפרטיות (להכרה באנונימיות כנגזרת של הזכות החוקתית לפרטיות ראו לדוגמה את פסק-דינו של בית המשפט העליון בעניין רע"א 4447/07 **רמי מור נ' ברק אי.טי.סי**. [1995] **החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ**). זכאי אדם לממש את זכותו החוקתית לחופש הביטוי בדרך של הפגנה, מבלי להזדהות בפני שוטר, אלא אם יש יסוד סביר להניח שעבר עבירה.

5. למרבה הצער מתרבות העדויות שלפיהן שוטרים אוספים מידע פרטי של מפגינים ומפגינות בלי שיש חשד לביצוע עבירה, ולמצער בלי הסבר למפגינים מהי הסיבה לאיסוף מידע כזה. **איסוף שיטתי של**

מידע מעורר חשש ממשי ליצירת מאגר מידע של מתנגדי משטר, שכמוהו מוכרים במשטרים אפלים בלבד.

6. גם פעילות משטרתית שנעשית מכוח סמכות חוקית, בכלל זה הדרישה להזדהות בפני שוטר, צריכה להיעשות בסבירות ובוהירות, תוך התחשבות בזכויות החוקתיות של אדם ובכלל זה תוך פגיעה מינימלית בזכות לפרטיות.

7. יתרה מזאת, גם אם סבור שוטר בתום לב, כי לצורך מילוי תפקידו הוא נדרש לזהות אדם פלוני - לא קיימת הצדקה חוקית לאיסוף המידע ורישום פרטיו של אזרח שלא ביצע עבירה ושאיננו חשוד בביצוע עבירה, במאגר מידע משטרתית.

8. באשר לאיסוף מידע באמצעות טלפונים אישיים של שוטרים, פקודת המטה הארצי מספר 14.02.01 בדבר "השימוש בטלפון סלולארי אישי על ידי שוטרים לצורכי עבודה" (להלן: "הפקודה"), קובעת הוראות פרטניות בנושא שימוש בטלפון סלולרי אישי ("טל"ס") על-ידי שוטרים במסגרת מילוי תפקידם. בין היתר קובע סעיף 2 לפקודה כי -

"ג. שוטר יתעד אירועים שבהם הוא נדרש לטפל מתוקף תפקידו באמצעי תיעוד משטרתית ולא במכשיר טל"ס אישי.

ד. על אף האמור בסעיף ג' לעיל, ככל שאין ברשות השוטר אמצעי תיעוד משטרתית, והוא נקלע למצב בו הוא נדרש לתעד אירוע או זירה באופן בלתי מתוכנן או מיידי, הוא יוכל לבצע את התיעוד באמצעות הטל"ס האישי שברשותו, במגבלות המפורטות בסעיפים 3 ו-4 להלן.

...

ו. לא יעשה צילום של תעודת זהות לשם בדיקת רישום פלילי או תעבורתי.¹

9. ניכר כי לעניין האירועים האחרונים בהם תועדו שוטרים משתמשים בטלפונים אישיים שלהם, לא חלות ההוראות בפקודה אשר קובעות את הנסיבות בהן מותר לעשות שימוש בטלפון אישי במסגרת מילוי תפקיד. הפקודה מתירה שימוש בטלפון אישי, כאשר מדובר באירועים בלתי מתוכננים או לחילופין כאשר יש צורך דחוף לזהות אדם ולשם כך נדרשת הפצת תמונתו. בכל אחד מהמקרים, השימוש מותר רק כאשר אין במקום האירוע אמצעי תיעוד משטרתית.²

10. ודוק: האירועים האחרונים בהם תועד שימוש בטלפונים אישיים של שוטרים, הם אירועים מתוכננים בהם המשטרה יכלה להיערך ולהצטייד מראש באמצעי תיעוד משטרתית מאובטח. כמו כן, לא מדובר באירועים בהם סביר להניח כי נדרש להפיץ באופן מיידי לגורמי משטרה נוספים תמונות לצורך זיהוי של אדם. קל וחומר לעניין צילום תעודות זהות לשם בדיקת רקע פלילי או לשם מתן קנס.

11. נוסף על כך, השימוש הגובר בטלפון סלולרי אישי על-ידי שוטרים לצורך תיעוד פעולות אכיפה ושיתופו ביישומים מסחריים (דוגמת וואטסאפ), כולל מידע כדוגמת תעודות זהות, תמונות של אזרחים, המיקום והזמן שבהם התמונה צולמה. איסוף המידע הנ"ל ושיתופו ביישומים מסחריים מהווה "מאגר מידע", כהגדרתו בחוק הגנת הפרטיות, ומשכך מחייב נקיטת אמצעי אבטחת מידע כנדרש בתקנות.

¹ סעיף 2(ג), (ד) 2-ו(ו) לפקודה: https://www.police.gov.il/menifa/02.14.02.01_1.pdf

² סעיפים 3 ו-4 לפקודה

12. מטבעם של דברים, שליטת המשטרה במכשיר הטלפון האישי של שוטרים מועטה משליטתה מאשר במכשירים ייעודיים המשמשים לביצוע תפקידה כדון. כשנאסף מידע במכשיר טלפון אישי אין המשטרה יכולה להבטיח שהמידע יאובטח, ישמש אך ורק לייעודו, לא יועבר לצדדים שלישיים או למטרות שלשמן נאסף ויימחק במועדו.

13. בהתאם לאמור לעיל, נבקש את התייחסותך לסוגיות הבאות:

13.1. האם קיימת הנחייה חדשה המתירה שימוש בטלפונים אישיים, באופן שונה מהקבוע בפקודה, ואם כן – מהו מקור הסמכות החוקית להנחיה כזו.

13.2. באיזה אופן המשטרה מבקרת ואוכפת את הוראות הפקודה, ובפרט כיצד מתבצעת בקרה לעניין מחיקת מידע מטלפון סלולרי של השוטרים ומעותקי הגיבוי של הטלפון?

13.3. באשר לרישום פרטים מזהים של אזרחים אשר השתתפו באופן חוקי בהפגנות, מכוח איזו פקודה ו/או סמכות מתבצע רישום זה, האם המידע האמור נשמר במאגרי המידע המשטרתיים, ואם כן לאלו מטרות, למי יש גישה למידע, ובאלו נסיבות?

14. בכל הנוגע לשימוש בטלפונים אישיים, תיעוד וצילום אזרחים ושיתוף המידע ביישומונים מסחריים (כדוגמת וואטסאפ) – על המשטרה להקשיח את נהליה הפנימיים בנדון ו/או לרענן נהלים קיימים באופן שיבהיר במפורש כי יש להימנע מאיסוף כזה אלא במצבי חירום של צורך דוחק ובהעדר אמצעים משטרתיים ייעודיים זמינים.

15. אנו מצויים בתקופה מורכבת, מהמאתגרות הזכורות בתולדות המדינה, ובה מתערבבים מגפה ומשבר פוליטי זה בזה. אמון הציבור בפעולות של רשויות המדינה בכלל ומשטרת ישראל בפרט הולך ונשחק, ומתרבים החששות מפגיעה במרקם החיים הדמוקרטיים. בנסיבות אלה חובה כפולה לנהוג כחוק, ברגישות, בשקיפות ותוך כבוד לפרטיותם של האזרחים. באופן זה האמון הציבורי במוסדות השלטון, שהוא חיוני מאין כמותו דווקא כעת, יגבר.

בכבוד רב,

עו"ד נעמה מטרסו, מנכ"לית

פרטיות ישראל (ע"ר)

העתקים:

ניצב מוטי כהן, מ"מ המפכ"ל, משטרת ישראל

ד"ר אביחי מנדלבלית, היועץ המשפטי לממשלה, משרד המשפטים

מר אמיר אוחנה, השר לביטחון פנים, המשרד לביטחון פנים

מר אבי ניסנקורן, שר המשפטים, משרד המשפטים

ד"ר שלומית וגמן, עו"ד, מ"מ ראש הרשות להגנת הפרטיות, משרד המשפטים